Bedrijfsboekhouding in de praktijk

Van bewijsstuk naar boeking en bedrijfsinzicht

Een praktische gids met uitgewerkte voorbeelden

Jouw praktijkroute

1 Inrichting

2 Verkoop

3 Inkoop

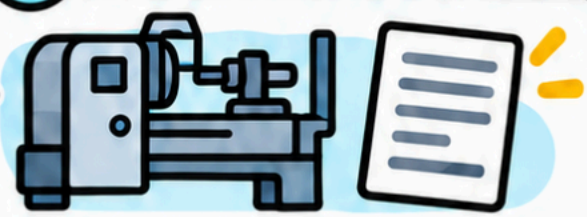
4 Kas en bank

5 Voorraad

6 Vaste activa

7 Afsluiting

8 Analyse

Werk in deze volgorde: inrichting, verkoop, inkoop, kas en bank, voorraad, vaste activa, afsluiting en analyse.

Bewaar bewijsstukken en controleer elke aansluiting. De voorbeelden zijn fictief en gebruiken eurobedragen.

Richt de administratie in

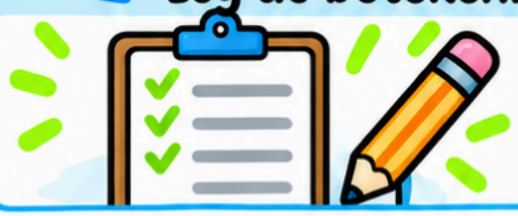
Maak een rekeningschema met aparte rekeningen voor bank, debiteuren, voorraad, vaste activa, crediteuren, btw, omzet en kosten.

Voorbeeld rekeningschema

Code	Rekening		Betekenis
1000		Bank	Geld op de bankrekening van de onderneming.
1300		Debiteuren	Bedragen die klanten nog aan ons moeten betalen.
		Voorraad	Goederen die we op voorraad hebben om te verkopen.
		Vaste activa	Duurzame middelen die we lang gebruiken, zoals machines en inventaris.
1600		Crediteuren	Bedragen die wij nog aan leveranciers moeten betalen.
	BTW %	Btw	Te betalen of terug te ontvangen omzetbelasting.
		Omzet	Opbrengsten uit de verkoop van goederen en diensten.
		Kosten	Verbruik van middelen toegerekend aan de periode, zoals personeel, huisvesting en marketing.

Leg de betekenis van iedere rekening vast

Schrijf bij elke rekening een korte en duidelijke toelichting, zodat je later altijd weet waarvoor de rekening wordt gebruikt.

Gebruik de voorbeeldcodes alleen als oefenschema

De codes 1000, 1300 en 1600 zijn voorbeelden. Gebruik de voorbeeldcodes alleen als oefenschema.

Orden je bewijsstukken

Informatie per transactie

Gebruik per transactie datum, documentnummer, tegenpartij, omschrijving, bedrag, btw en boekingsverwijzing.

Voorbeeld

Voorbeeld: 5 oktober, factuur V001, klant A, afgeronde dienst, € 121 inclusief 21% btw, verkoopdagboek.

Ingevulde bewijsstukkaart

Datum	5 oktober
Documentnummer	V001
Tegenpartij	klant A
Omschrijving	afgeronde dienst
Bedrag	€ 121
Btw	inclusief 21% btw
Boekingsverwijzing	verkoopdagboek

Btw-controle

€ 121 inclusief 21% btw = **€ 100** netto + **€ 21** btw.

Beheer inkomsten en uitgaven

Scheid omzet van ontvangsten en kosten van betalingen.

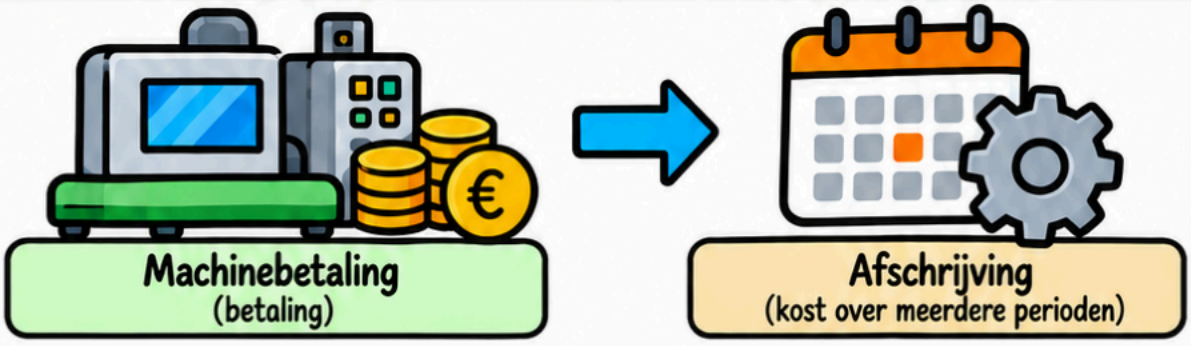
Een verkoop op rekening kan omzet opleveren vóór ontvangst. Een machinebetaling is niet automatisch een volledige kost van die maand.

Verkoop op rekening → Klantbetaling

Machinebetaling → Afschrijving

Werk debiteuren bij

Leeswijzer

Registreer factuur, vervaldatum, ontvangst en restsaldo.

Uitgewerkt voorbeeld

Factuur	Ontvangst	Openstaand
€ 500	€ 300	€ 200

Voorbeeld: factuur € 500 – ontvangst € 300 = openstaand € 200.

Werkwijze

Opvolging

Volg achterstallige posten op en beoordeel kredietverliezen afzonderlijk.

Werk crediteuren bij

Leeswijzer

Vergelijk bestelling, ontvangst en factuur. Registreer vervaldatum en betaalstatus.

Driewegcontrole

Uitgewerkt voorbeeld

Factuur	Creditnota	Betaling	Openstaand
€ 800	€ 100	€ 300	€ 400

Voorbeeld: factuur € 800 – creditnota € 100 – betaling € 300 = openstaand **€ 400**

Controleer het restsaldo

€ 800 – € 100 – € 300 = **€ 400** openstaand.

Controleer kas en bank

Leeswijzer

Bereken kas: begin + ontvangsten − betalingen. Vergelijk met de telling.

Stem bankregels af met facturen en het grootboek.

T-rekening kas

Kas

Debet		Credit	
Begin	€ 100	Betalingen	€ 80
Ontvangsten	€ 250		
Eindkas	**€ 270**		

Voorbeeld kas: € 100 + € 250 − € 80 = € 270.

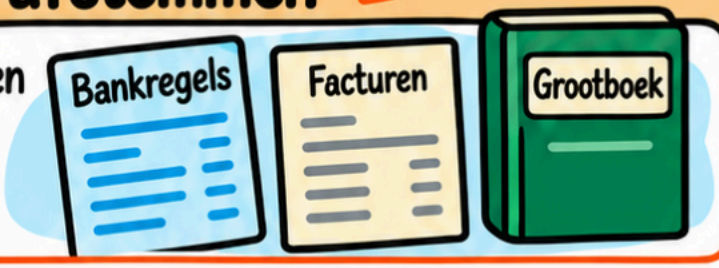
Vergelijk resultaat

Berekend:	=	Geteld (voorbeeld):
€ 270		€ 270

Bank afstemmen

Stem bankregels af met facturen en het grootboek.

Beheer voorraad

Uitleg

Registreer artikel, beginstand, inkopen, verkopen en eindstand.

Voorbeeld: 20 + 15 − 12 = 23 stuks.

Voorbeeld voorraadkaart

Artikel	Beginstand	Inkopen	Verkopen	Eindstand
	20	15	12	23 stuks

Berekening eindstand

20 (Beginstand) + 15 (Inkopen) − 12 (Verkopen) = 23 stuks (Eindstand)

Controle en waardering

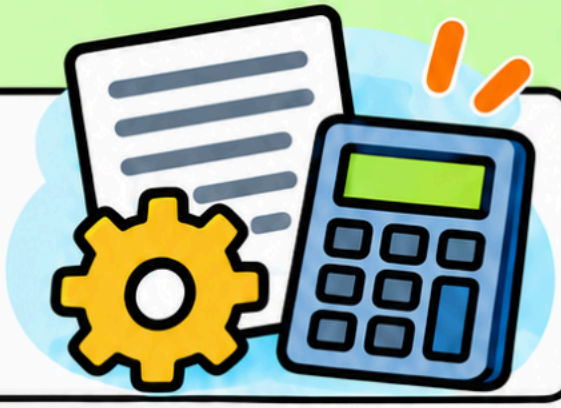
Controleer fysieke aantallen en beoordeel waardering afzonderlijk.

Beheer vaste activa

Leeswijzer

Registreer aanschaf, datum beschikbaar voor gebruik, gebruiksduur, restwaarde en methode.

Uitgewerkt voorbeeld

Activakaart

Aanschaf	€ 12.000
Restwaarde	€ 2.000
Gebruiksduur	5 jaar
Methode	Lineair
Jaarafschrijving	€ 2.000

Berekening

Voorbeeld:

$$\frac{(€\ 12.000 - €\ 2.000)}{5}$$

= € 2.000 afschrijving per jaar.

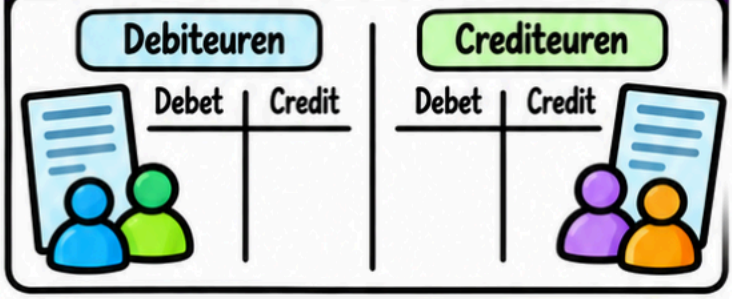
Sluit een periode af

1. Bank afstemmen

Stem bank, debiteuren, crediteuren en voorraad af. Bereken afschrijving en overlopende posten. Controleer de proefbalans. Stel daarna de overzichten op.

2. Debiteuren en crediteuren afstemmen

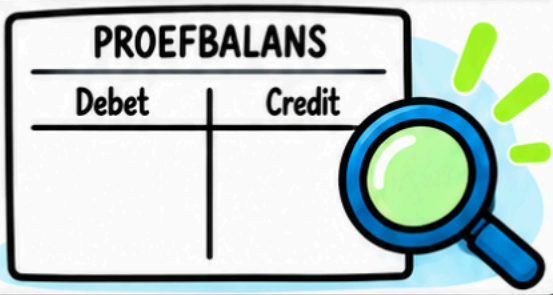
3. Voorraad afstemmen

4. Afschrijving en overlopende posten berekenen

5. Proefbalans controleren

6. Overzichten opstellen

Leg iedere correctie vast met datum, reden en bewijs.

Lees je bedrijfsresultaat

Uitleg

Omzet minus kostprijs omzet geeft brutowinst. Trek daarna relevante overige kosten af.

Stapsgewijs berekenen

Omzet	−	Kostprijs omzet	=	Brutowinst
€ 20.000		€ 12.000		€ 8.000

Brutowinst	−	Overige kosten	=	Resultaat
€ 8.000		€ 5.000		€ 3.000

Voorbeeld

Voorbeeld: € 20.000 − € 12.000 − € 5.000 = **€ 3.000** resultaat vóór eventuele overige posten.

Plan je betalingsruimte

Maak een tijdschema van verwachte ontvangsten en betalingen.

Voorbeeld:

Begin	Ontvangst	Betaling	Eind
€ 3.000	€ 5.000	€ 6.000	€ 2.000

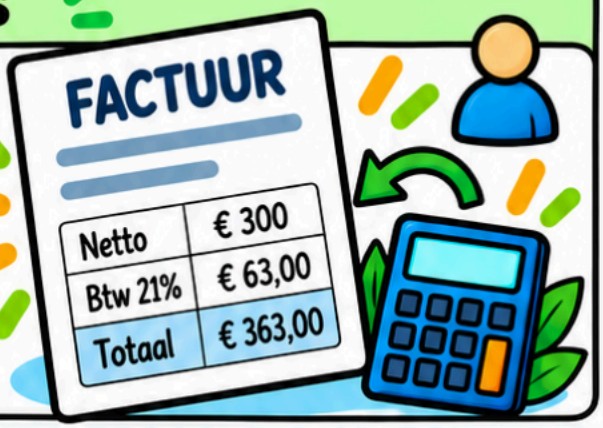
Een positief resultaat garandeert geen tijdige kasontvangst.

Praktijkvoorbeeld — Verkoop en klantbetaling

Casus

Een adviesbureau levert een afgeronde dienst voor € 300 exclusief 21% btw op rekening. De btw-aanname geldt voor deze oefening. De klant betaalt later het volledige bedrag. Bereken de factuur en maak beide journaalposten.

Kernbegrippen

omzet; debiteuren; btw; bank

Formule

Btw = netto × 21%; totaal = netto + btw.

Uitwerking

Btw = € 300 × 21% = € 63,00.
Factuur = € 300 + € 63,00 = € 363,00.

Verwerking en uitleg

Verkoop: debet Debiteuren € 363,00; credit Omzet € 300; credit Te betalen btw € 63,00.
Betaling: debet Bank € 363,00; credit Debiteuren € 363,00.

Debiteuren	
Debet	Credit
€ 363,00	€ 363,00
Verkoop	Betaling

Omzet	
Debet	Credit
	€ 300

Te betalen btw	
Debet	Credit
	€ 63,00

Bank	
Debet	Credit
€ 363,00	
Betaling	

Controle

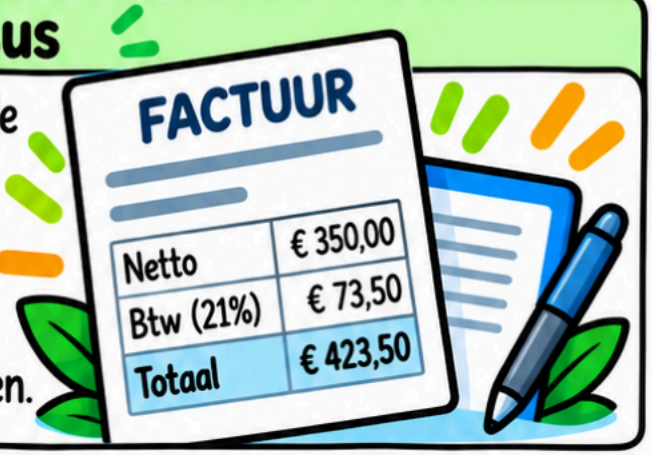

De betaling is geen tweede omzet. Bij elke boeking is debet gelijk aan credit.

Praktijkvoorbeeld — Verkoop en klantbetaling

Casus

Een adviesbureau levert een afgeronde dienst voor € 350 exclusief 21% btw op rekening. De btw-aanname geldt voor deze oefening. De klant betaalt later het volledige bedrag. Bereken de factuur en maak beide journaalposten.

Kernbegrippen

omzet; debiteuren; btw; bank

Formule

Btw = netto × 21%; totaal = netto + btw.

Uitwerking

Btw = € 350 × 21% = € 73,50.
Factuur = € 350 + € 73,50 = € 423,50.

Verwerking en uitleg

Verkoop: debet Debiteuren € 423,50; credit Omzet € 350; credit Te betalen btw € 73,50.
Betaling: debet Bank € 423,50; credit Debiteuren € 423,50.

Debiteuren		Omzet		Te betalen btw		Bank	
Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit
€ 423,50	€ 423,50		€ 350,00		€ 73,50	€ 423,50	

Controle

De betaling is geen tweede omzet.
Bij elke boeking is debet gelijk aan credit.

Praktijkvoorbeeld — Voorraad volgens FIFO

Casus

Een winkel koopt eerst 14 stuks à € 8 en daarna 19 stuks à € 10. Vervolgens worden 17 stuks verkocht. Gebruik FIFO, negeer btw en veronderstel geen waardevermindering. Bereken kostprijs omzet en eindvoorraad.

Kernbegrippen

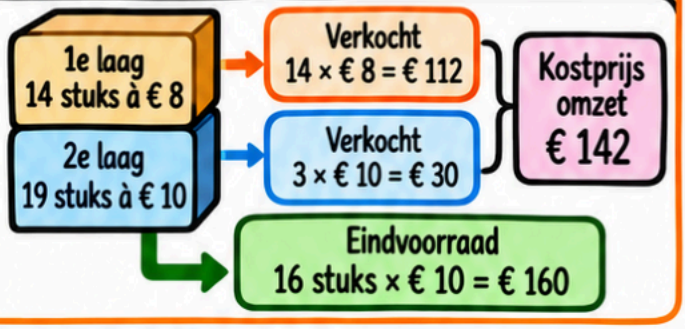
FIFO; kostprijs omzet; eindvoorraad

Formule

Kostprijs omzet = oudste verkochte laag + volgende verkochte laag.

Uitwerking

Eerste laag: 14 × € 8 = € 112.
Daarna 3 × € 10 = € 30.
Kostprijs omzet = € 142.
Totale inkoop € 302 – kostprijs € 142 = eindvoorraad € 160.

Verwerking en uitleg

Debet Kostprijs omzet € 142; credit Voorraad € 142.

Kostprijs omzet	
Debet	Credit
€ 142	

Voorraad	
Debet	Credit
	€ 142

Controle

Controleer aantallen: ingekocht minus verkocht = eindvoorraad. FIFO is hier een kostentoerekeningsmethode.

Praktijkvoorbeeld — Lineaire afschrijving

Casus

Een machine kost € 15.000, heeft een restwaarde van € 1.000 en een gebruiksduur van 5 jaar. Zij is twee volledige jaren beschikbaar voor gebruik. Bereken de jaarlijkse afschrijving en boekwaarde na twee jaar. Negeer btw en impairment.

Kernbegrippen

aanschafwaarde; restwaarde; gebruiksduur; boekwaarde

Formule

Jaarafschrijving = (aanschafwaarde − restwaarde)/gebruiksduur.

Uitwerking

(€ 15.000 − € 1.000)/5 = € 2.800,00 per jaar.
Cumulatief twee jaar: € 5.600,00.
Boekwaarde = € 15.000 − € 5.600,00 = € 9.400,00.

Verwerking en uitleg

Per jaar: debet Afschrijvingskosten € 2.800,00; credit Cumulatieve afschrijving € 2.800,00.

Afschrijvingskosten	
Debet	Credit
€ 2.800,00	

Cumulatieve afschrijving	
Debet	Credit
	€ 2.800,00

Controle

Afschrijving verdeelt kosten; zij is geen betaling. Controleer de startdatum en veronderstelde gebruiksduur.

Praktijkvoorbeeld — Vooruitbetaalde verzekering

Casus

Op 1 oktober betaalt een bedrijf € 1.920 voor twaalf maanden verzekering. De dekking is iedere maand gelijk. Het boekjaar eindigt op 31 december. Bereken de kosten van dit jaar en het vooruitbetaalde saldo. Negeer btw.

Kernbegrippen

toerekening; vooruitbetaalde kosten; periodeafsluiting

Formule

Maandkost = betaling/12;
jaarkost in deze casus = maandkost x 3.

Uitwerking

€ 1.920/12 = € 160,00 per maand.
Oktober tot en met december: 3 x € 160,00 = € 480,00.
Actief op 31 december = € 1.920 – € 480,00 = € 1.440,00.

Verwerking en uitleg

Bij betaling: debet Vooruitbetaalde verzekering € 1.920; credit Bank € 1.920.
Toerekening: debet Verzekeringskosten € 480,00; credit Vooruitbetaalde verzekering € 480,00.

Voeruitbetaalde verzekering	
Debet	Credit
€ 1.920	€ 480,00
Saldo € 1.440,00 (debet)	

Bank	
Debet	Credit
	€ 1.920

Verzekeringskosten	
Debet	Credit
€ 480,00	

Controle

Kosten volgen de dekkingsperiode. Controleer dat kosten plus resterend actief gelijk zijn aan de betaling.

Praktijkvoorbeeld — Btw-aangiftesaldo

Casus

Een Nederlandse onderneming heeft € 8.500 netto belaste verkopen en € 2.700 netto inkopen. Gebruik 21% btw, volledige aftrekbare voorbelasting en geen andere posten of correcties. Bereken verschuldigde btw, voorbelasting en het saldo.

Kernbegrippen

verschuldigde btw; voorbelasting; Btw-aangiftesaldo

Formule

Te betalen saldo = verkopen × tarief − aftrekbare inkopen × tarief.

Uitwerking

Verschuldigd = € 8.500 × 21% = € 1.785,00.
Voorbelasting = € 2.700 × 21% = € 567,00.
Saldo = € 1.785,00 − € 567,00 = € 1.218,00 te betalen.

Verwerking en uitleg

Bij vereffening: debet Te betalen btw € 1.785,00; credit Te vorderen btw € 567,00; credit Btw-aangifteschuld € 1.218,00.

Te betalen btw	
Debet	Credit
€ 1.785,00	

Te vorderen btw	
Debet	Credit
	€ 567,00

Btw-aangifteschuld	
Debet	Credit
	€ 1.218,00

Controle

De aftrekaanname is expliciet. Controleer in echte situaties facturen, prestaties, tijdvak en toepasselijke regels.

Praktijkvoorbeeld – Kasplanning en betalingsruimte

Casus

Beginbank is € 6.600. Verwachte klantontvangsten zijn € 10.400; leveranciersbetalingen € 6.800; loonbetalingen € 2.000; machinebetaling € 1.000. Bereken eindbank en leg uit of dit hetzelfde is als winst. Btw en andere kasstromen zijn buiten beschouwing.

Kernbegrippen

beginbank; ontvangsten; betalingen; investeringen

Formule

Eindbank = beginbank + ontvangsten – betalingen.

Uitwerking

€ 6.600 + € 10.400 – € 6.800 – € 2.000 – € 1.000 = € 7.200.
Netto geldverandering is € 600.

Verwerking en uitleg

Machinebetaling is een investeringskasstroom. Ontvangsten van bestaande debiteuren worden niet opnieuw omzet.

Controle

Eindbank is een stand en geen winst. Afschrijving, kredietverkopen en periodetoerekening kunnen resultaat en kasstroom laten verschillen.

Praktijkvoorbeeld – Balans en vermogensmutaties

Casus

Een handelsbedrijf heeft bank € 14.500, voorraad € 5.800 en een lening van € 6.900. Er zijn geen andere posten. Bereken het eigen vermogen. De eigenaar stort daarna € 1.000. Wat verandert?

Balans (begin)

Activa	Bedrag
Bank	€ 14.500
Voorraad	€ 5.800
Totaal activa	€ 20.300

Passiva	Bedrag
Lening	€ 6.900
Eigen vermogen	€ 13.400
Totaal passiva	€ 20.300

Kernbegrippen

activa; verplichtingen; eigen vermogen

Formule

Eigen vermogen = activa − verplichtingen.

Uitwerking

Activa = € 14.500 + € 5.800 = € 20.300.
Eigen vermogen = € 20.300 − € 6.900 = € 13.400.
Na de storting stijgen bank en eigen vermogen elk met € 1.000.

Balans (na storting)

Activa	Bedrag
Bank	€ 15.500
Voorraad	€ 5.800
Totaal activa	€ 21.300

Passiva	Bedrag
Lening	€ 6.900
Eigen vermogen	€ 14.400
Totaal passiva	€ 21.300

Verwerking en uitleg

Debet Bank € 1.000; credit Eigen vermogen € 1.000. Btw speelt hier niet.

Bank	
Debet	Credit
€ 1.000	

Eigen vermogen	
Debet	Credit
	€ 1.000

Controle

Een vermogensstorting is geen omzet. Controleer dat beide zijden van de balans gelijk blijven.

Praktijkvoorbeeld — Liquiditeit en solvabiliteit

Casus

Een bedrijf heeft vlottende activa € 40.000, waarvan voorraad € 10.000; kortlopende verplichtingen € 20.000; totaal vermogen € 100.000; eigen vermogen € 40.000. Bereken current ratio, quick ratio en solvabiliteit. Noem een beperking.

Kernbegrippen

liquiditeit; quick ratio; solvabiliteit

Formule

Current = vlottend/kortlopend; quick = (vlottend − voorraad)/kortlopend; solvabiliteit = eigen/totaal × 100%.

Uitwerking

Current = 40000/20000 = 2,00.
Quick = (40000 − 10000)/20000 = 1,50.
Solvabiliteit = 40000/100000 × 100% = 40,0%.

Verwerking en uitleg

Dit zijn analyses van balansstanden; er volgt geen journaalpost uit het berekenen van een ratio.

Controle

De kwaliteit van voorraad en debiteuren en de timing van betalingen blijven belangrijk. Een ratio alleen bewijst geen gezonde onderneming.

Praktijkvoorbeeld – Break even en doelwinst

Casus

Een product verkoopt voor € 50 per stuk en heeft € 30 variabele kosten. Vaste kosten zijn € 21.000. Bereken de dekkingsbijdrage, break-evenafzet en afzet voor € 4.000 doelwinst.
Alle bedragen zijn exclusief btw.

Kernbegrippen

vaste kosten; variabele kosten; dekkingsbijdrage; doelwinst

Formule

Bijdrage = prijs – variabel;
break-even = vast/bijdrage;
doelafzet = (vast + doelwinst)/bijdrage.

Uitwerking

Bijdrage = € 50 – € 30 = € 20.
Break-even = € 21.000/€ 20 = 1050 stuks.
Doelafzet = (€ 21.000 + € 4.000)/€ 20 = 1250 stuks.

Verwerking en uitleg

De berekening is een beslismodel, geen journaalpost.
Veronderstel constante prijs, kosten per stuk en productmix binnen het relevante bereik.

Controle

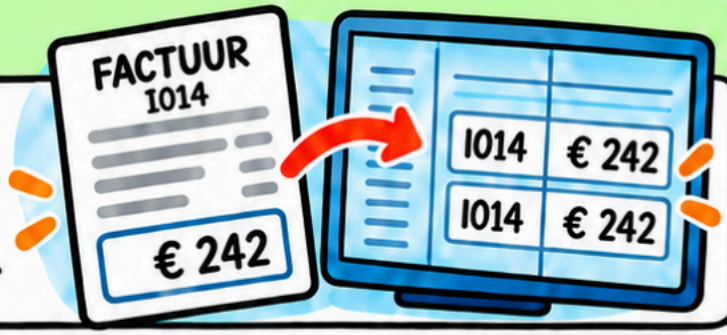

Controleer: bijdrage × afzet – vaste kosten = beoogde winst.
Rond een niet-gehele benodigde afzet naar boven af.

Controle op dubbele boekingen

Situatie

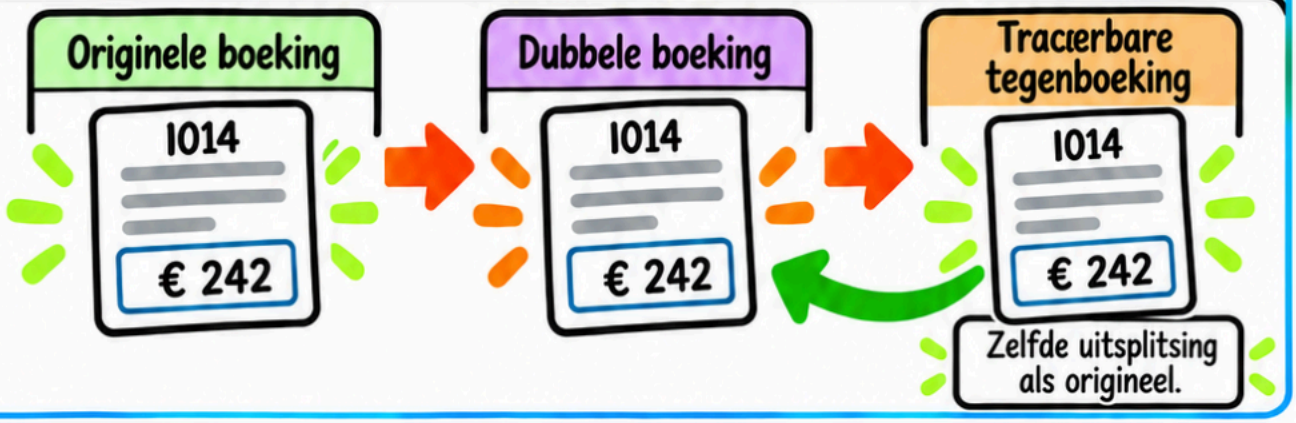
Factuur I014 is eenmaal ontvangen voor € 242, maar tweemaal geboekt.

Fout: kosten en schuld staan dubbel.

Herstel de tweede boeking

Belangrijke controle

Herstel de tweede boeking met een traceerbare tegenboeking van € 242, met dezelfde uitsplitsing als het origineel. Controleer of ook een dubbele betaling plaatsvond.

Controle op verkeerde classificatie

Een lening van € 5.000 is onjuist als omzet geboekt.

Correctie in dit eenvoudige geval

debet Omzet € 5.000; credit Lening € 5.000.

Omzet	
Debet	Credit
€ 5.000	

Lening	
Debet	Credit
	€ 5.000

De bankboeking blijft staan.

Controleer contract en saldo.

Impact op resultaat en schuld

Resultaat
−€ 5.000

Schuld
+€ 5.000

Controle op ontbrekende kosten

Decemberenergie van € 300 is nog niet gefactureerd.

Bij betrouwbare onderbouwing:

debet Energiekosten € 300;
credit Nog te betalen kosten € 300.

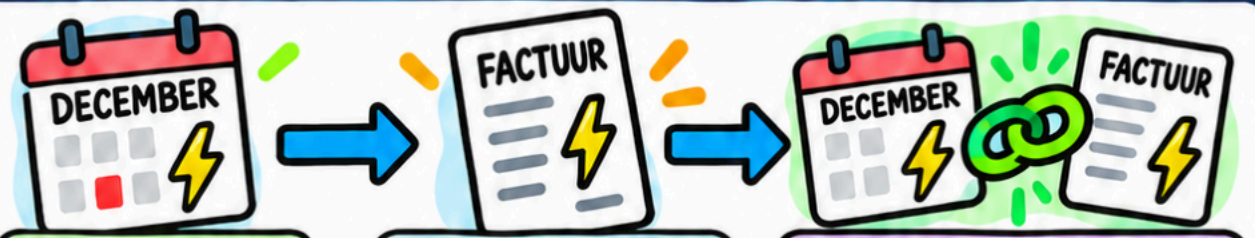

Energiekosten	
Debet	Credit
€ 300	

Nog te betalen kosten	
Debet	Credit
	€ 300

Koppel de latere factuur aan de eerder geboekte schuld

Decemberenergie € 300

Januari: later ontvangen factuur

Koppel de latere factuur aan de eerder geboekte schuld.

En voorkom dubbele kosten.

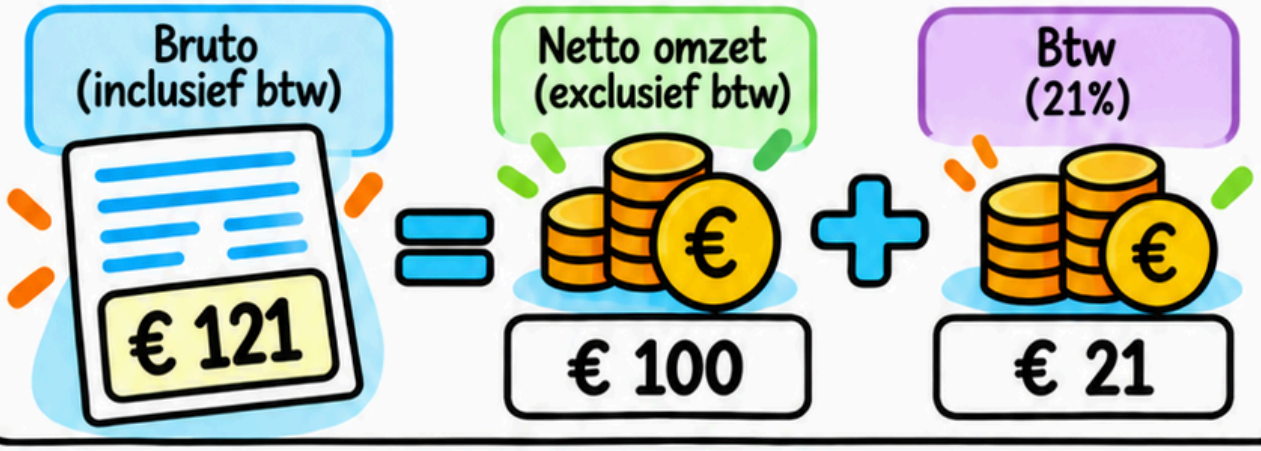

Controle op btw-fouten

Een factuur van € 121 inclusief 21% btw is volledig als omzet geboekt.

Juiste uitsplitsing

Correctie

Correctie: debet Omzet € 21; credit Te betalen btw € 21, als dit de enige fout is.

Omzet	
Debet	Credit
€ 21	

Te betalen btw	
Debet	Credit
	€ 21

Je maandelijkse controlelijst

Controleer bewijsstukken, bank, kas, openstaande klanten, leveranciers, voorraad, activa, btw en overlopende posten.

Controleer deze onderdelen

Noteer per verschil

Bedrag	Oorzaak	Correctie	Verantwoordelijke	Controledatum

Sluit pas af wanneer relevante verschillen zijn verklaard.

Van cijfer naar actie

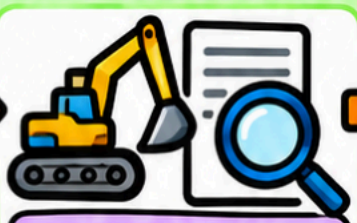
Voorraad stijgt terwijl verkopen gelijk blijven. Onderzoek artikelouderdom en bestelbeleid.

Signaal	Onderzoek	Actie
 Voorraad stijgt; verkopen gelijk blijven	 Artikelouderdom	 Bestelbeleid

Debiteurendagen stijgen. Onderzoek betaalvoorwaarden en opvolging.

Signaal	Onderzoek	Actie
 Debiteurendagen stijgen	 Betaalvoorwaarden	 Opvolging

Kas daalt ondanks winst. Onderzoek investeringen en werkkapitaal.

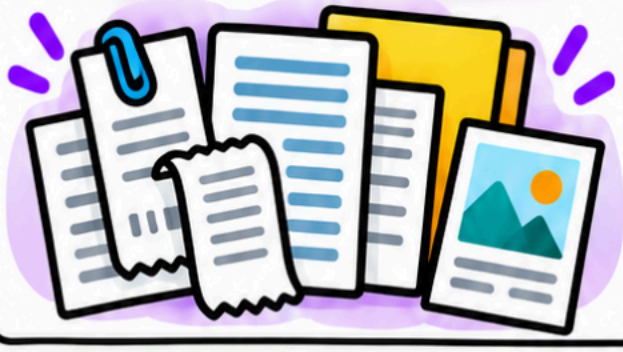
Signaal	Onderzoek	Actie
 Kas daalt ondanks winst	 Investeringen	 Werkkapitaal

Bewaar een controleerbaar dossier

Bewaar bronstukken, boekingsverwijzingen, aansluitingen en onderbouwing van schattingen volgens de toepasselijke regels.

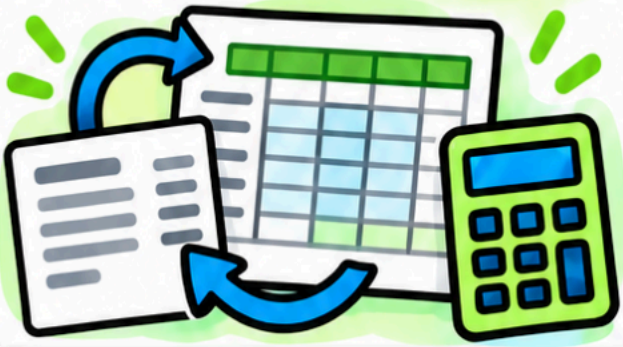
Bronstukken

Boekingsverwijzingen

Aansluitingen

Onderbouwing van schattingen

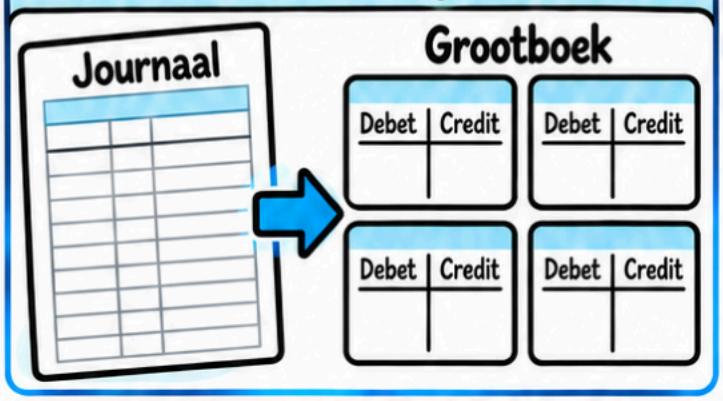
Versie 1 oktober 2026. Controleer wettelijke eisen en bewaartermijnen voor je eigen situatie; deze gids stelt geen universele termijn vast.

Afronding

Overzicht: de acht stappen

Grootboek via journaal

Openstaande posten

Resultaat ≠ kas

Belangrijke afronding

Je kunt nu transacties volgen van bewijsstuk naar grootboek, openstaande posten bijhouden en resultaat van kas onderscheiden.

Controle en verdere toepassing

Gebruik de uitgewerkte voorbeelden om je eigen redenering te controleren. Vraag deskundige beoordeling wanneer regels of feiten in een echte administratie onzeker zijn.